

КОНЦЕПЦІЯ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ЗОНИ
«ГНІДАВСЬКЕ БОЛОТО»

ЛУЦЬК 2024

1. Вступ

Луцьк — це місто з багатою історією та унікальними природними ресурсами, які мають величезний потенціал для гармонійного співіснування природи та міського середовища.

“Луг” — це одна з найцінніших природних територій міста, що поєднує в собі заказник “Гнідавське Болото”, прибережну зону річки Стир та парк.

На жаль, через занедбаність, деградацію екосистеми та неконтрольовану забудову територія поступово втрачає свою природну й соціальну цінність.

Мета проєкту: зберегти цю територію, мінімізуючи втручання в природу, і створити екологічну стежку (boardwalk), яка стане простором для відпочинку, екологічної освіти та комунікації.

2. Проблематика

Екологічні виклики:

- Забудова прибережної зони та агресивна урбанізація порушують екосистему.
- Болото поступово деградує, втрачаючи свою роль природного фільтра.
- Відсутність комплексного догляду та екологічного менеджменту території.

Соціальні виклики:

- Недостатній доступ до природних територій для мешканців через забудову.
- Втрата громадського простору, який міг би об'єднувати громаду.
- Відсутність інфраструктури для відпочинку, освітніх активностей та залучення туристів.

Економічні виклики:

- Невикористання потенціалу території для сталого розвитку туризму та локальної економіки.

3. Концепція

Візія:

“Луг” стане зеленим серцем Луцька, місцем гармонії між природою та людьми, що сприятиме сталому розвитку міста.

Принципи:

Екологічність:

мінімальне втручання в природу, використання природних матеріалів.

Інклюзивність:

доступність для всіх верств населення, включно з маломобільними групами.

Просвітництво:

інтеграція освітніх елементів (інформаційні стенди про екосистему, маршрути для екологічних екскурсій).

Соціальна взаємодія:

створення місця, де мешканці можуть відпочивати, проводити заходи та об'єднуватися.

фото ілюстративне.

джерело: <https://www.bakeru.edu/wetlands/>

4. Рішення

---

1. Розробка екологічної стежки (boardwalk):

Дерев'яна доріжка через болото,
що дозволяє мінімально торкатися природного середовища.
Спостережні майданчики для вивчення флори та фауни.

2. Зони відпочинку:

Лавки, місця для пікніків, інтегровані в природний ландшафт.
Екологічні майданчики для дітей.

3. Інформаційно-освітня інфраструктура:

Таблички з інформацією про рослини, тварин та історію території.
Підготовка маршрутів для еко-екскурсій.

4. Природоохоронні заходи:

Очищення території від сміття та інвазивних видів.

5. Забезпечення доступу:

Організація зручних підходів до території,
які поважають природний баланс.

◀ приклад дерев'яної конструкції стежки.
На фото: природний заповідник у Вірджинія-Біч

5. Переваги та вплив

Екологічний:

- Збереження біорізноманіття та екосистеми болота.
- Відновлення природної фільтраційної функції території.

Соціальний:

- Забезпечення мешканців якісним зеленим простором.
- Залучення громади до охорони природи через освітні заходи.

Економічний:

- Розвиток екотуризму.
- Підвищення привабливості району для інвесторів та туристів.

6. Смарагдова мережа

Смарагдова мережа (Emerald Network) -

це система природоохоронних територій, створена для збереження біорізноманіття Європи, і покликана забезпечити гармонійне співіснування людей та природного середовища. Вона функціонує в рамках Бернської конвенції, яку підписали в 1979 році, і охоплює країни, що не входять до складу Європейського Союзу.

Наразі Смарагдова мережа ефективно працює у Швейцарії, Норвегії, Ісландії тощо. На черзі - Україна. Смарагдова мережа є аналогом екологічної мережі Natura 2000, що охоплює країни ЄС. Вона функціонує за межами Євросоюзу, дотримуючись тих самих принципів. Після вступу України до ЄС Смарагдова мережа буде інтегрована до Natura 2000. Для України це означає, що нинішні території Смарагдової мережі автоматично набудуть статусу Natura 2000 і в подальшому отримуватимуть підтримку від ЄС.

Головною метою проекту є виявлення та охорона місць проживання рідкісних видів флори і фауни. При відборі територій до Смарагдової мережі Європи враховують, чи населяють їх види, що перебувають під загрозою зникнення, чи є вони важливими зупинками на міграційних маршрутах тварин, чи характеризуються високим рівнем біорізноманіття, а також наявність унікальних природних оселищ.*

*джерело:
<https://www.facebook.com/share/p/164aQDyovY/>

більше про Смарагдову мережу:
<https://emerald.eea.europa.eu/>

Фрагмент Смарагдової мережі в масштабі міста

7. Зв'язки

Стежка через болото в центрі міста може стати потужним інструментом для вибудови різнопланових зв'язків. Це дозволяє побачити її не лише як фізичний маршрут, а й як точку перетину природи, міської інфраструктури та соціального життя.

1. Урбаністичні зв'язки

- 1.1 Фізичне з'єднання міста:
  - Пішохідний маршрут, який об'єднує два береги річки Стир, створює коротший і зручніший шлях для мешканців.
  - Інтеграція цієї стежки до загальної міської інфраструктури, з'єднання зі старим містом, парком та житловими районами.
  - Включення маршруту до велосипедних доріжок, що сприятиме розвитку сталого транспорту.
- 1.2 Відновлення міського середовища:
  - Стежка не просто поєднує два береги, а створює нову точку тяжіння, яка "оживляє" цю частину міста.
  - Формування зеленого коридору в урбаністичній тканині міста, що з'єднує рекреаційні зони (парк, прибережні території).

2. Соціальні зв'язки

- 2.1 Об'єднання громади:
  - Стежка стає місцем для зустрічей, прогулянок і спільних заходів, де мешканці різних районів можуть взаємодіяти.
  - Відновлення історичної пам'яті про "Луг" як значущу частину міста через екскурсії та освітні ініціативи.
  - Інтеграція місцевих громад у процес збереження території через волонтерські акції (наприклад, очищення болота).
- 2.2 Інклюзивність:
  - Простір доступний для людей з різними потребами: пандуси, зручні доріжки, місця для відпочинку.
  - Стежка служить прикладом створення громадського простору, який однаково підходить для всіх вікових і соціальних груп.
- 2.3 Інтеграція різних поколінь:
  - Стежка створює умови для спільного дозвілля людей різного віку: молодь може проводити активний відпочинок, родини з дітьми — прогулянки та освітні екскурсії, а старше покоління — спокійно насолоджуватися природою в зоні відпочинку.
  - Простір стає точкою перетину різних поколінь, сприяючи взаєморозумінню, збереженню традицій та формуванню міцного зв'язку між мешканцями міста.

3. Екологічні зв'язки

- 3.1 Збереження екосистеми:
  - Болото виконує важливу функцію природного фільтра, очищаючи воду і зменшуючи вплив міського забруднення.
  - Стежка допомагає підвищити обізнаність людей про важливість цього екосередовища, формуючи відповідальне ставлення до природи.
- 3.2 Поширення екологічної культури:
  - Інформаційні таблички та екскурсії показують взаємозв'язок між людьми та природою, наголошуючи на важливості сталого розвитку.
- 3.3 Відновлення природних зв'язків, які були порушені через урбанізацію.

4. Культурні та освітні зв'язки

- 4.1 Освітній простір:
  - Стежка може стати платформою для проведення уроків, воркшопів, екскурсій для шкіл і туристичних груп.
  - Тематичні стенди та інтерактивні елементи, які розповідають про місцеву флору, фауну та історію місцевості.
- 4.2 Культурні заходи:
  - Проведення мистецьких виставок, літературних читань або музичних виступів на оглядових майданчиках стежки.
  - Відновлення традицій, пов'язаних із природою цього регіону.

5. Економічні зв'язки

- 5.1 Розвиток туризму:
  - Новий туристичний маршрут, який інтегрує природний, культурний і урбаністичний потенціал міста.
  - Залучення туристів до Старого міста через екологічну стежку.
- 5.2 Підтримка малого бізнесу:
  - Можливість розвитку локального бізнесу поруч із маршрутом: кав'ярні, сувенірні магазини, оренда велосипедів.

6. Психологічні зв'язки

- 6.1 Місце для відновлення:
  - Стежка через болото пропонує жителям простір для "втечі" від міського шуму.
  - Зв'язок із природою допомагає знижувати рівень стресу, покращує психічне здоров'я.
- 6.2 Формування нової ідентичності міста:
  - Стежка стає символом гармонійного поєднання природи та урбанізації.
  - Відчуття гордості за те, що Луцьк зберігає і розвиває свої природні ресурси.

Луг в масштабі міста

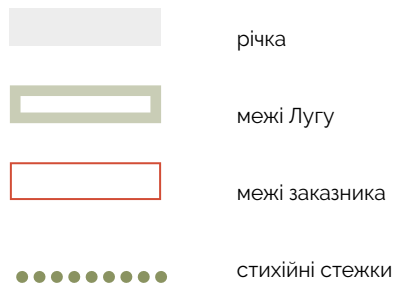
8. Стежки

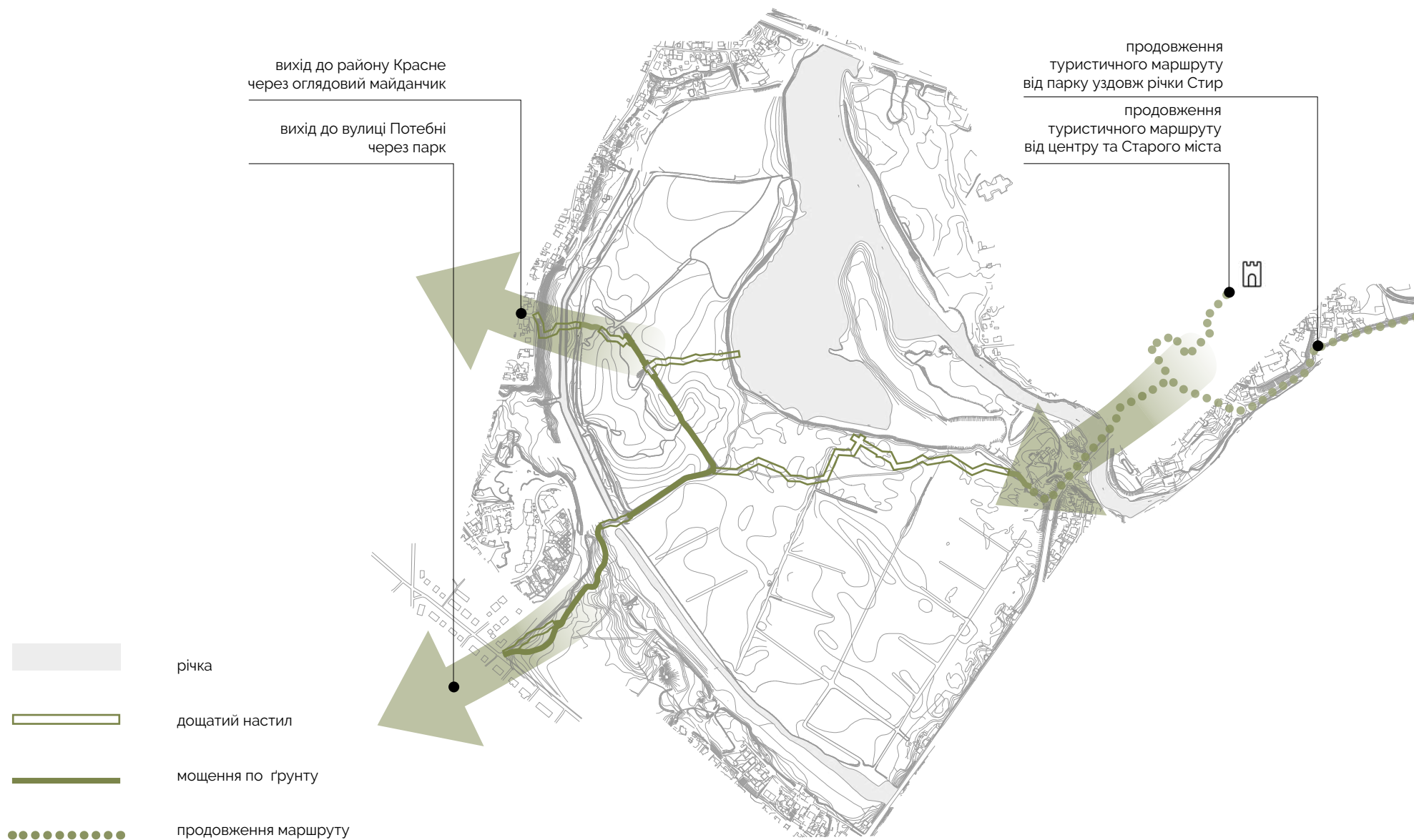
Маршрут проектованої доріжки пролягає по існуючих природних стежках, протоптаних мешканцями. Це дозволяє мінімізувати втручання в природу та зберегти природний ландшафт, водночас адаптуючи територію до безпечного та комфортного використання.

В низинах, на ділянках, де можливі сезонні підтоплення, маршрут проходить по дерев'яному настилу, піднесеному над рівнем землі.

На підвищених ділянках стежка вимощена набивною крихтою по ґрунту. Такі покриття добре виконують дренажну функцію та не шкодять місцевій екосистемі. Разом з тим, конструкція забезпечує доступ мешканців до Лугу протягом усіх пір року.

Рівень стежки прокладений з мінімальними ухилами, враховуючи потреби мало мобільних груп населення.

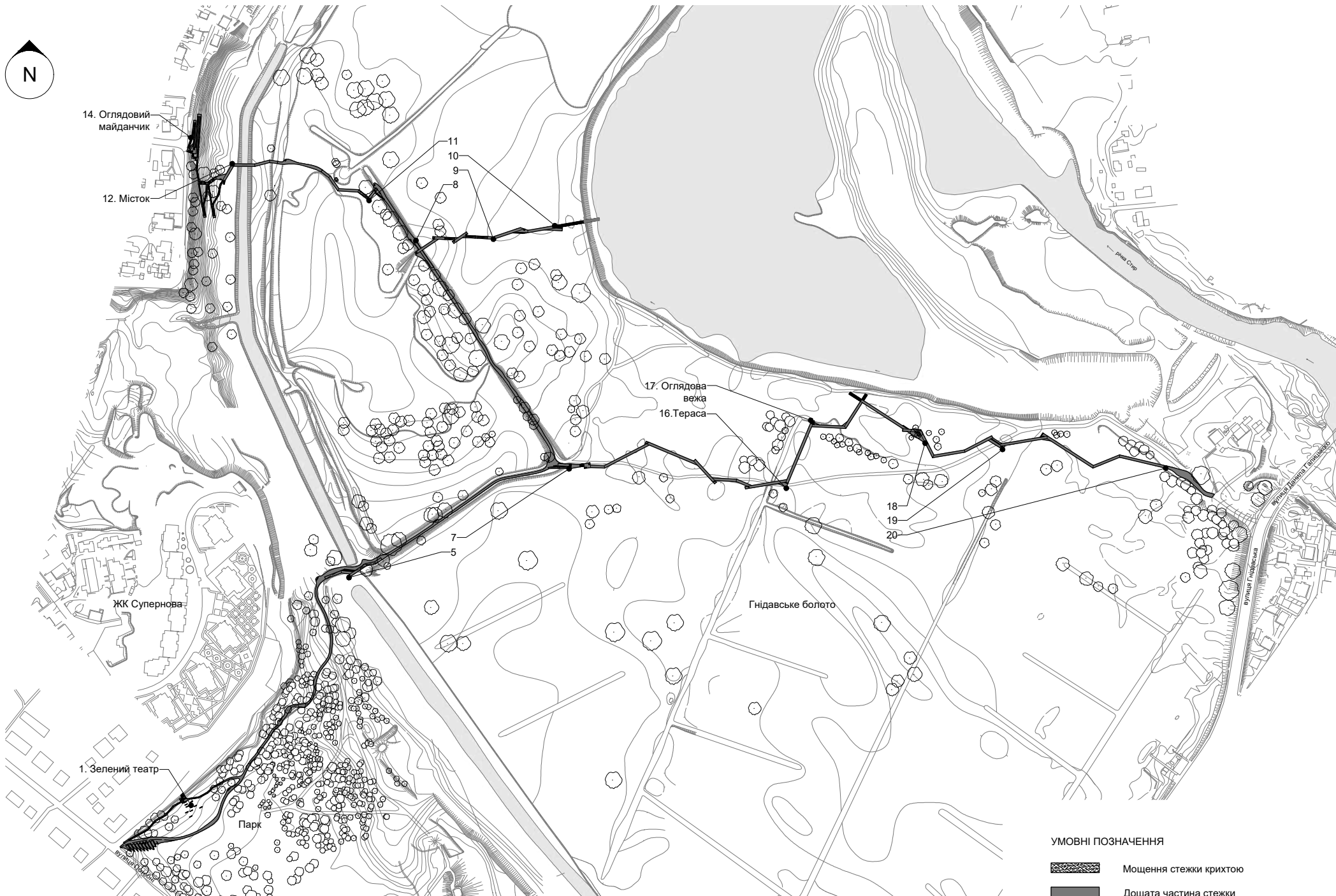

9. Креслення

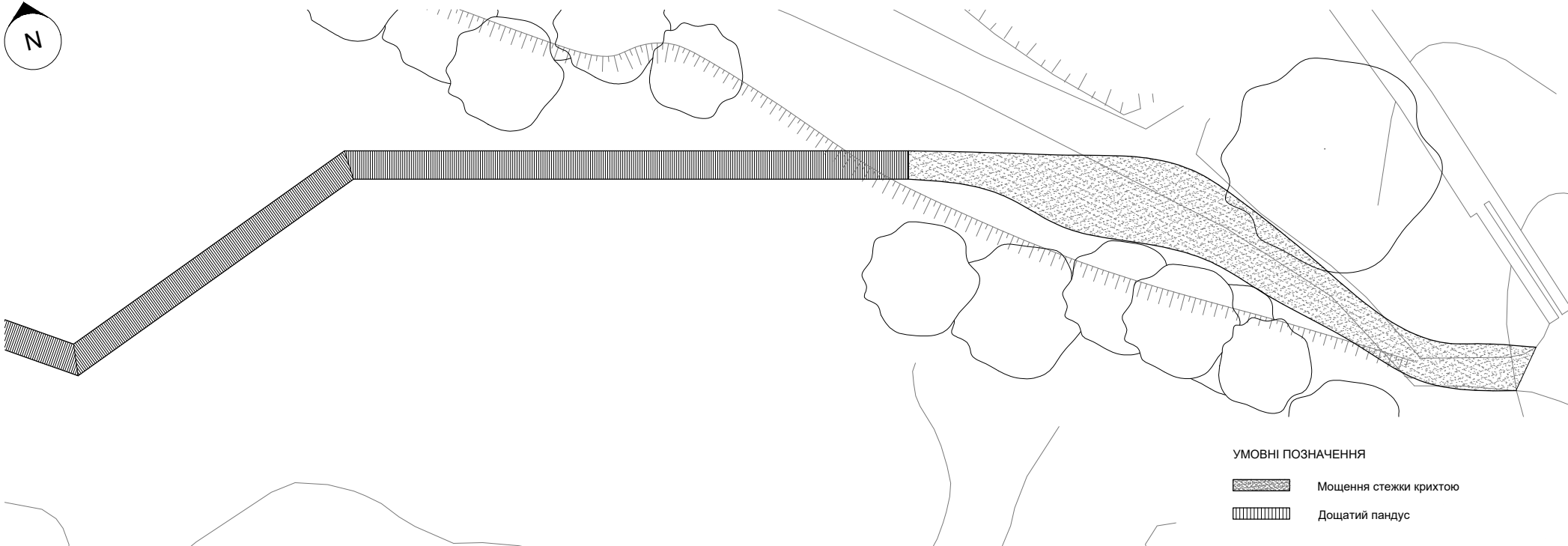
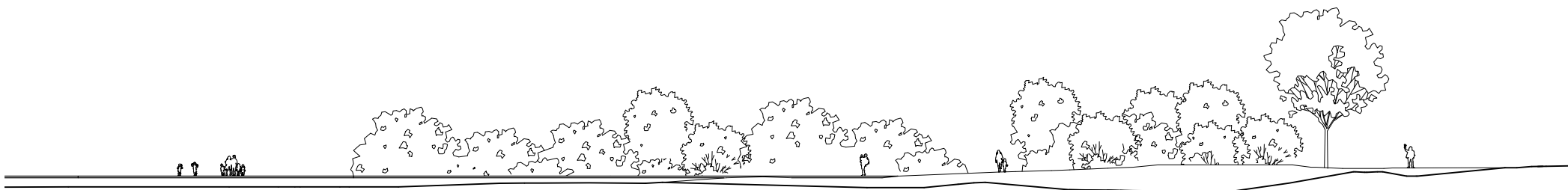
УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

- Мощення стежки крихтою
- Дошката частина стежки

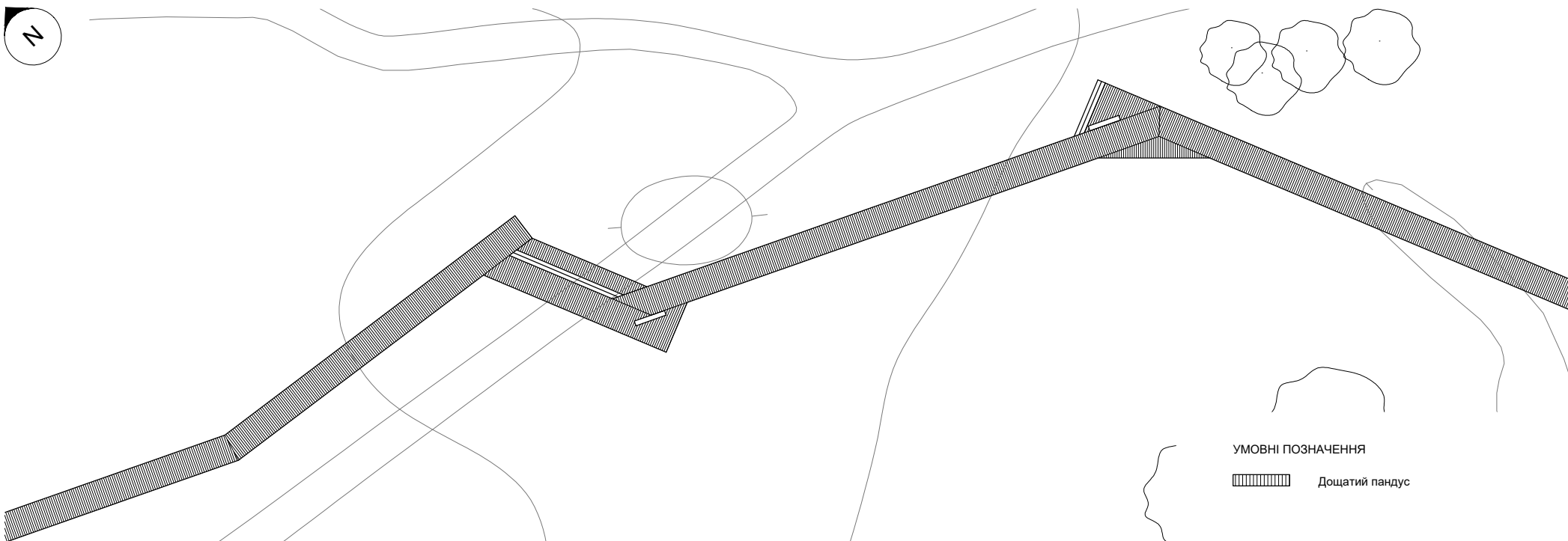
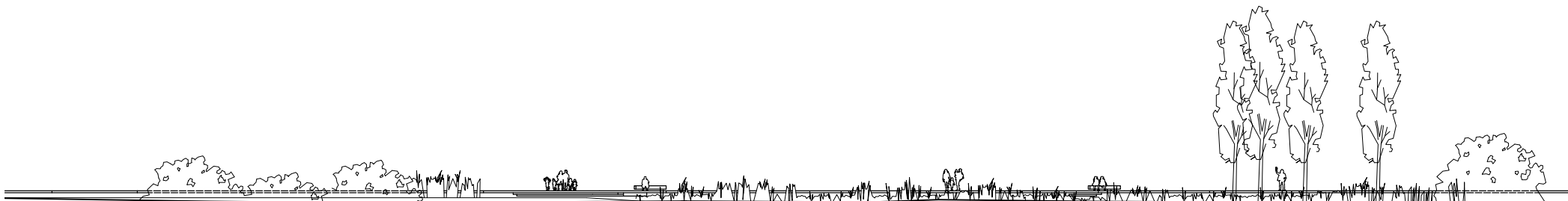

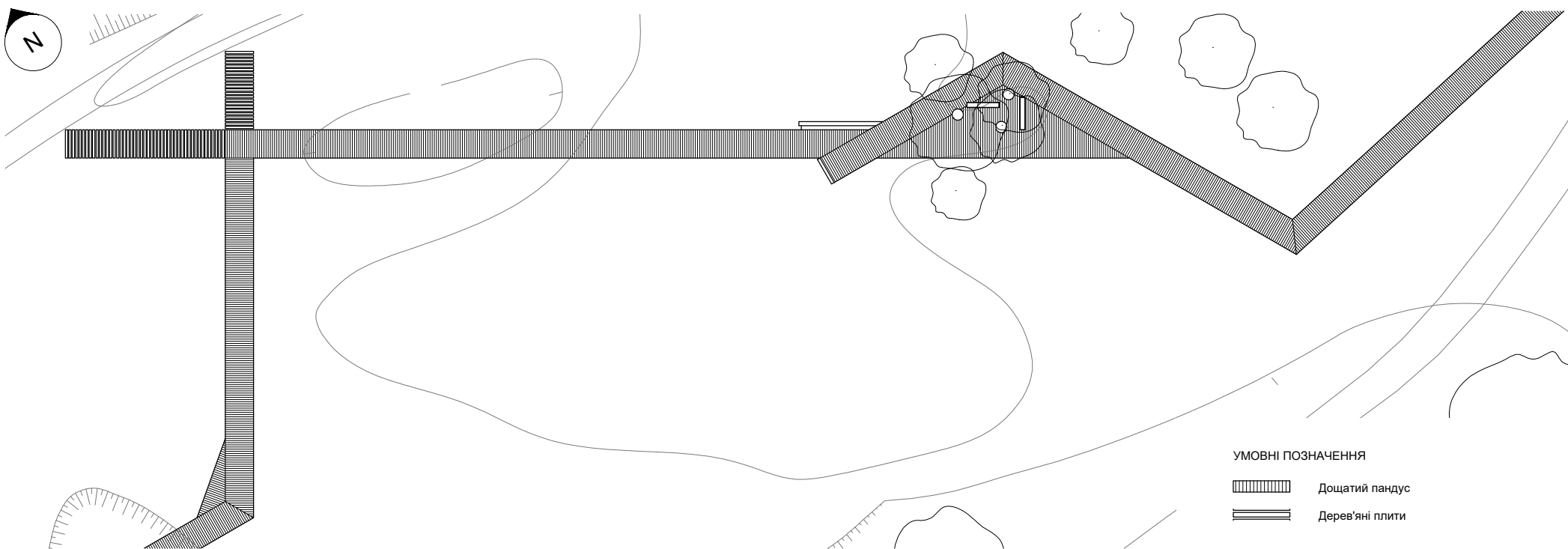
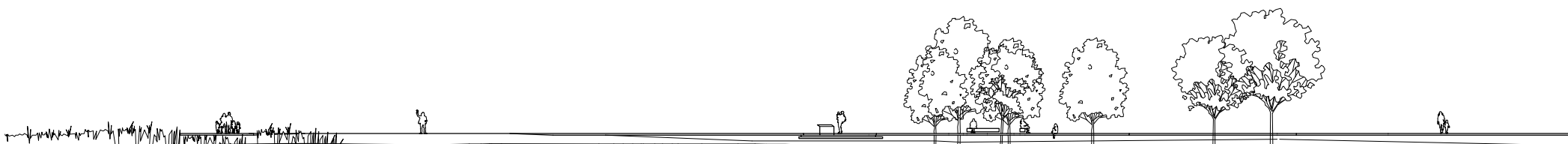

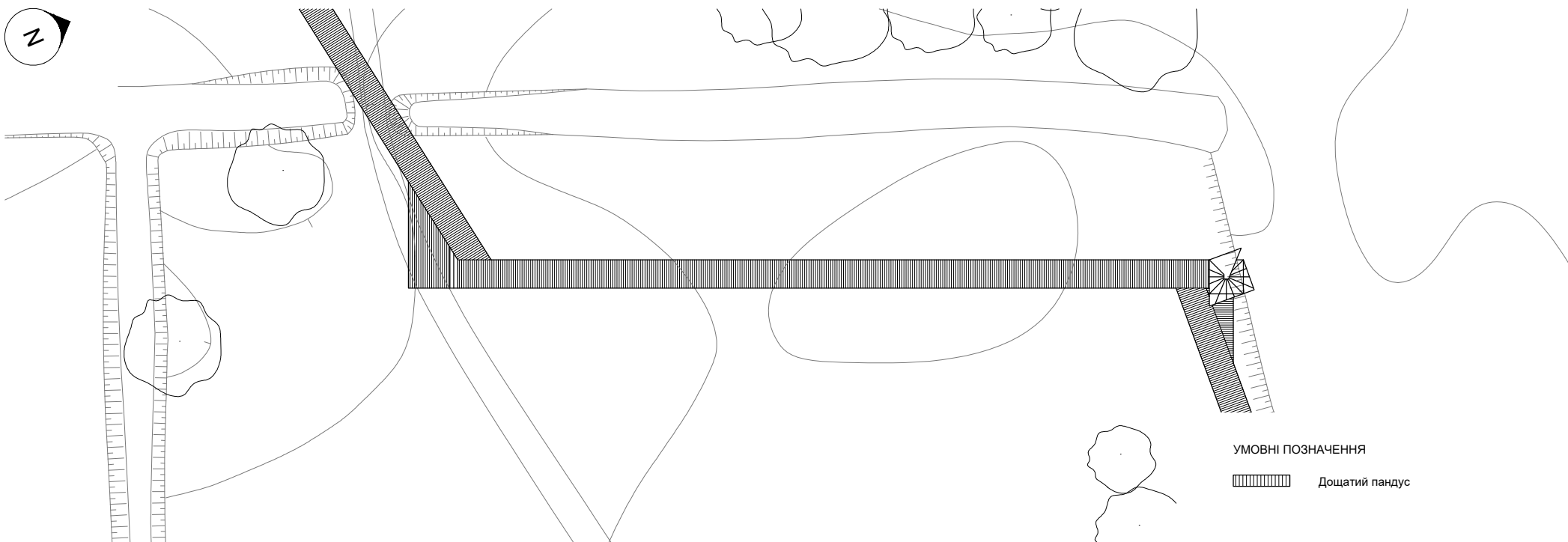
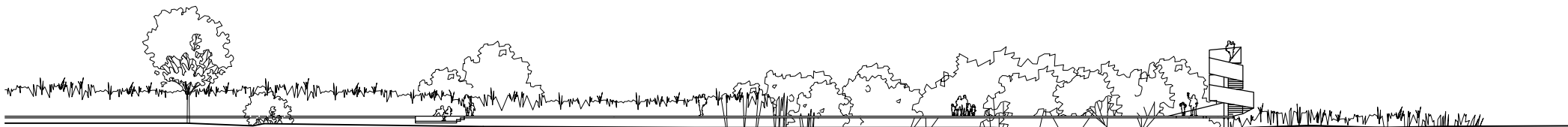

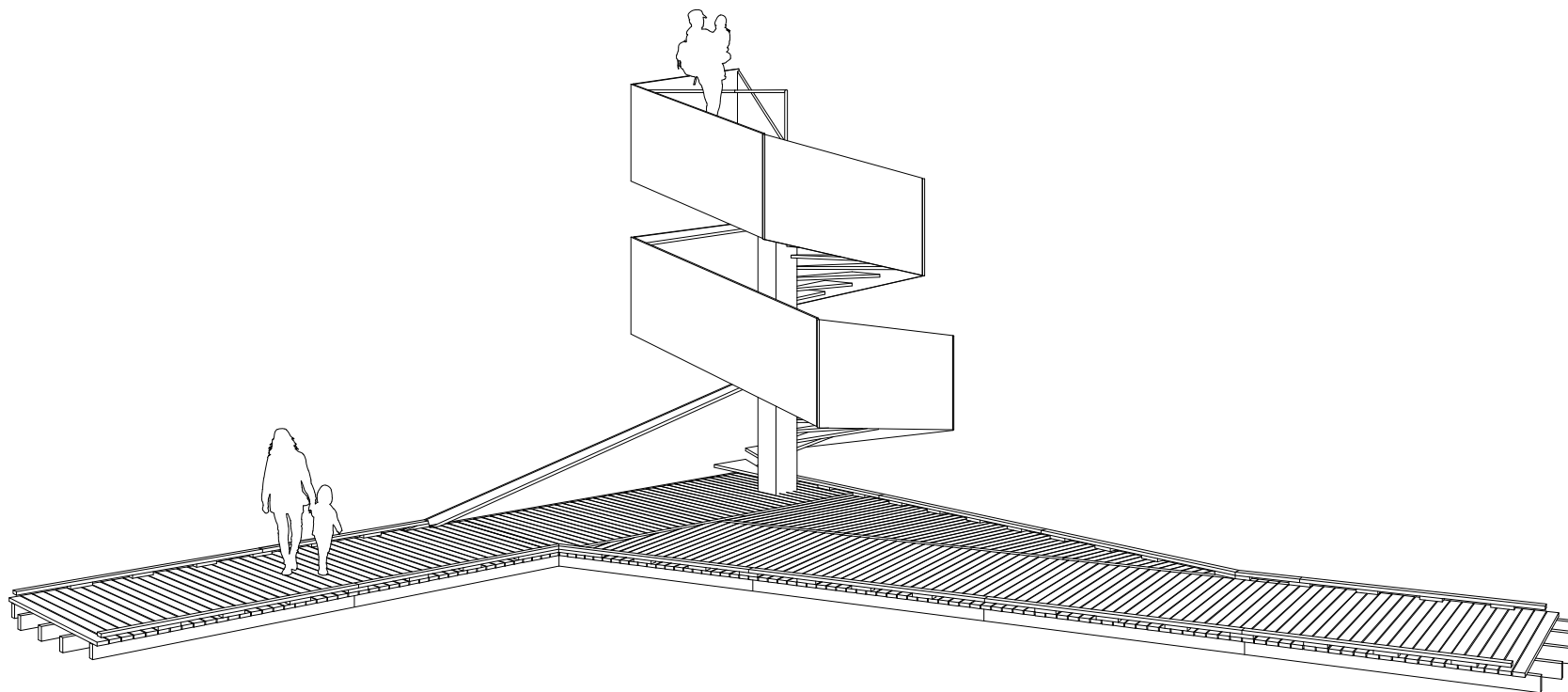

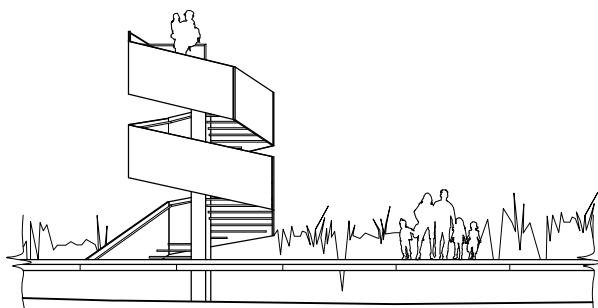

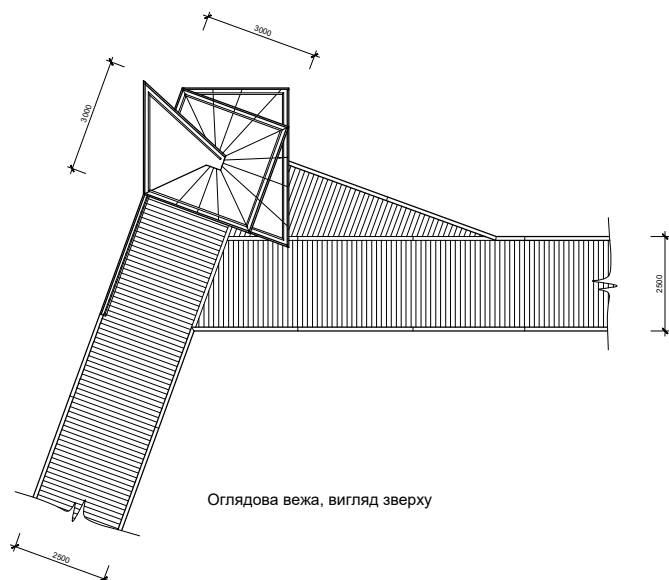

Оглядова вежа, вигляд спереду

Оглядова вежа, вигляд збоку

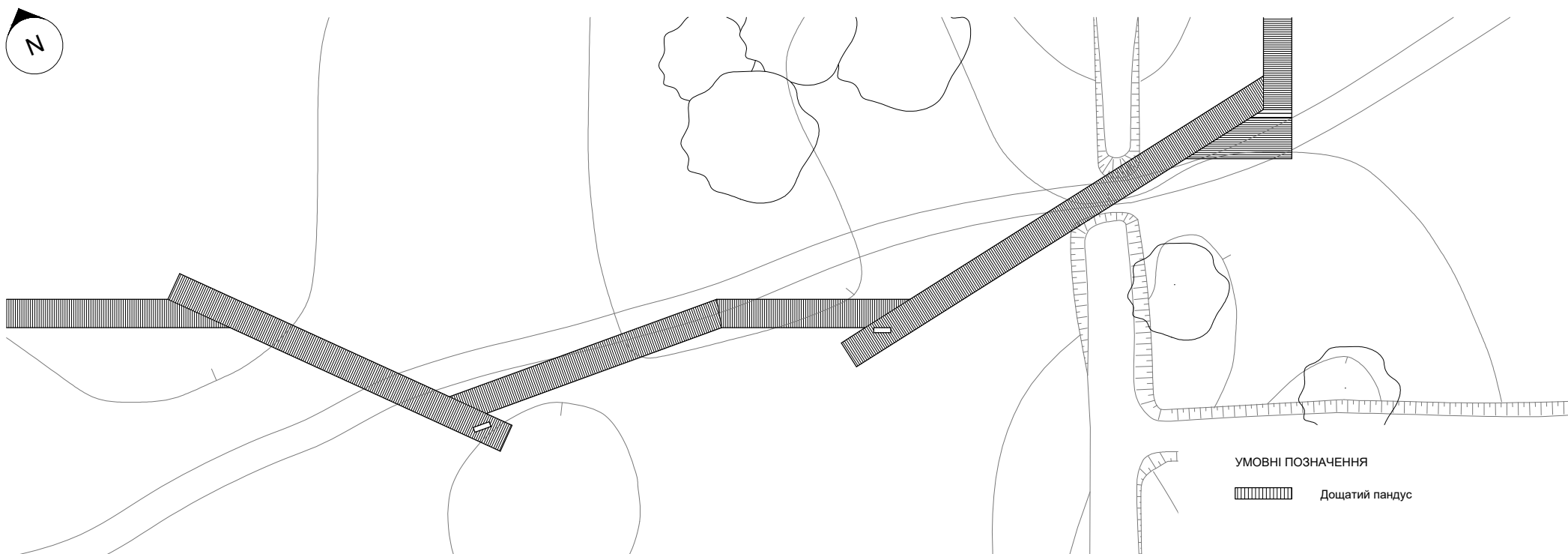
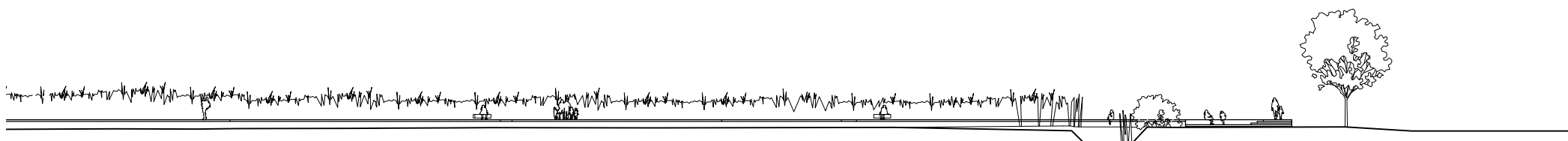

Оглядова вежа, вигляд зверху

Остаточні розміри конструкції оглядової вежі та місце її розташування - згідно документації на наступних стадіях проектування.
Остаточні розміри деталей - згідно конструктивних розрахунків з врахуванням навантаження та захисту матеріалів від вологості та шкідників.

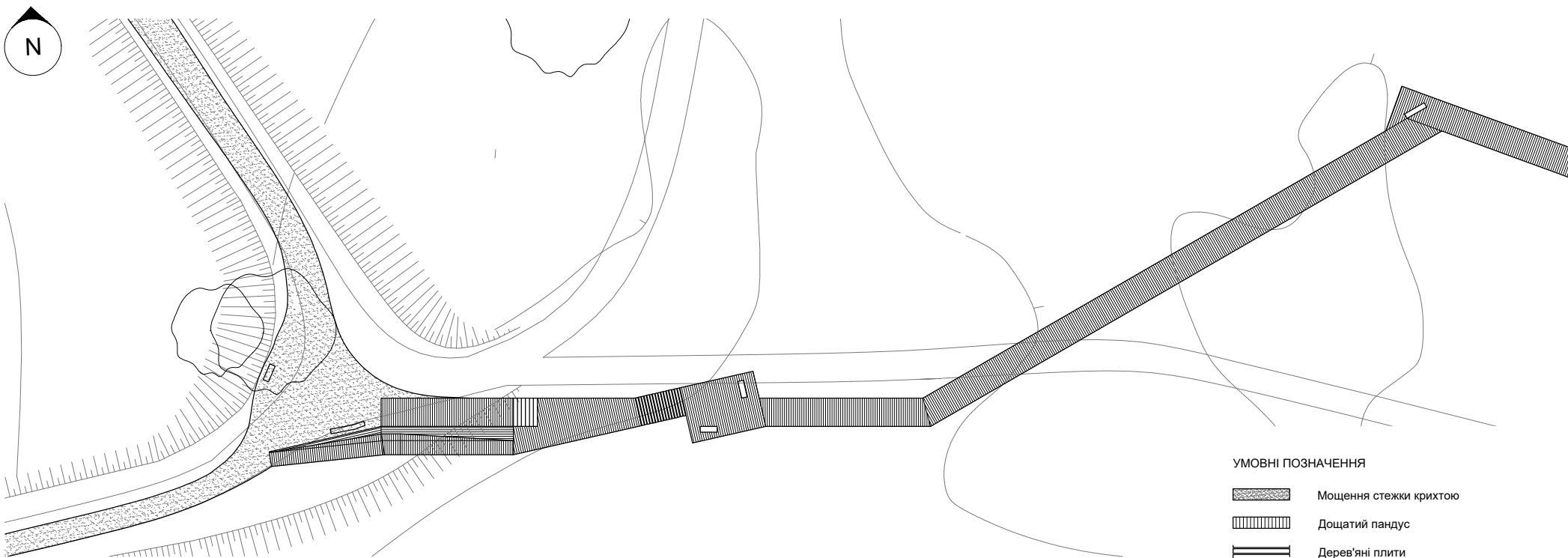
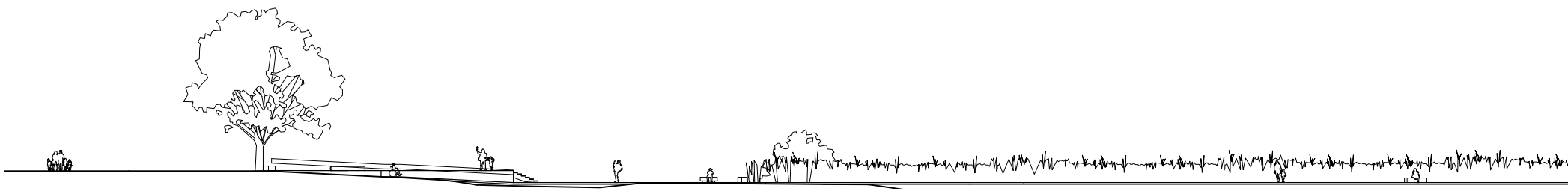

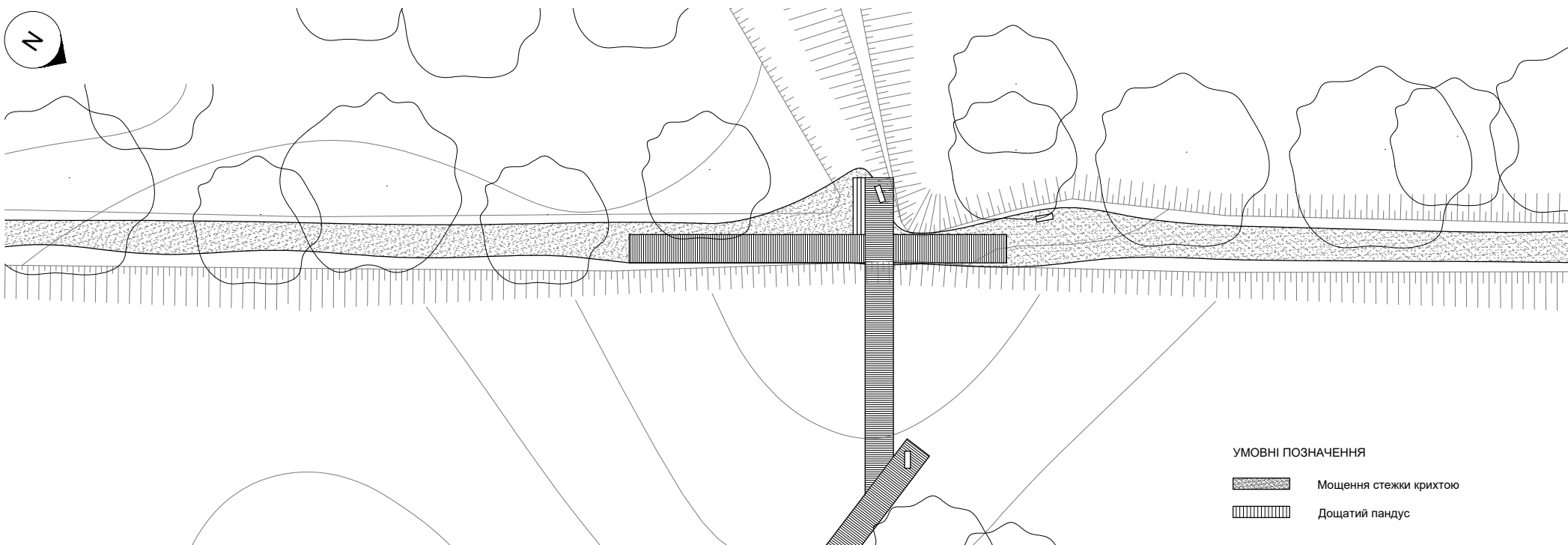

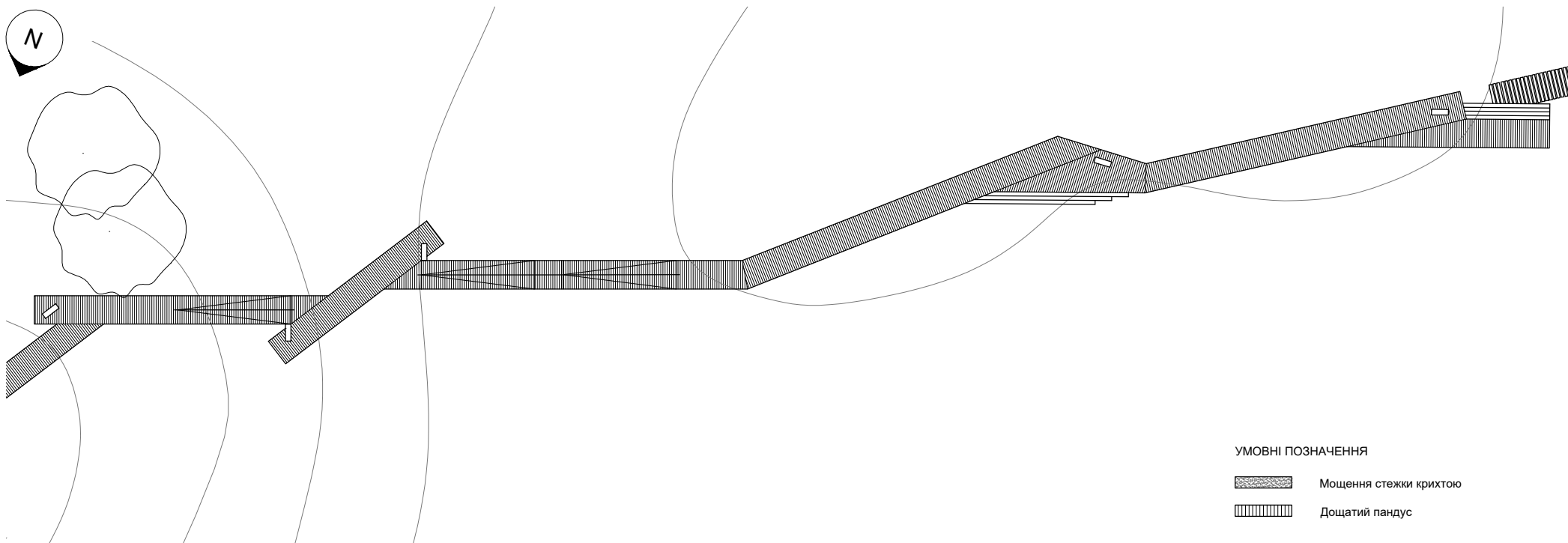
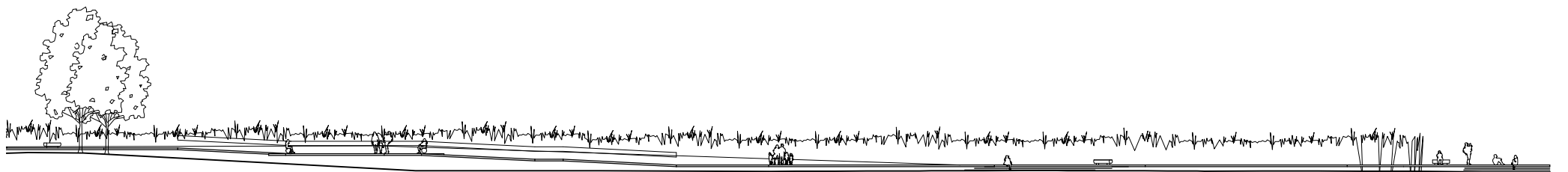

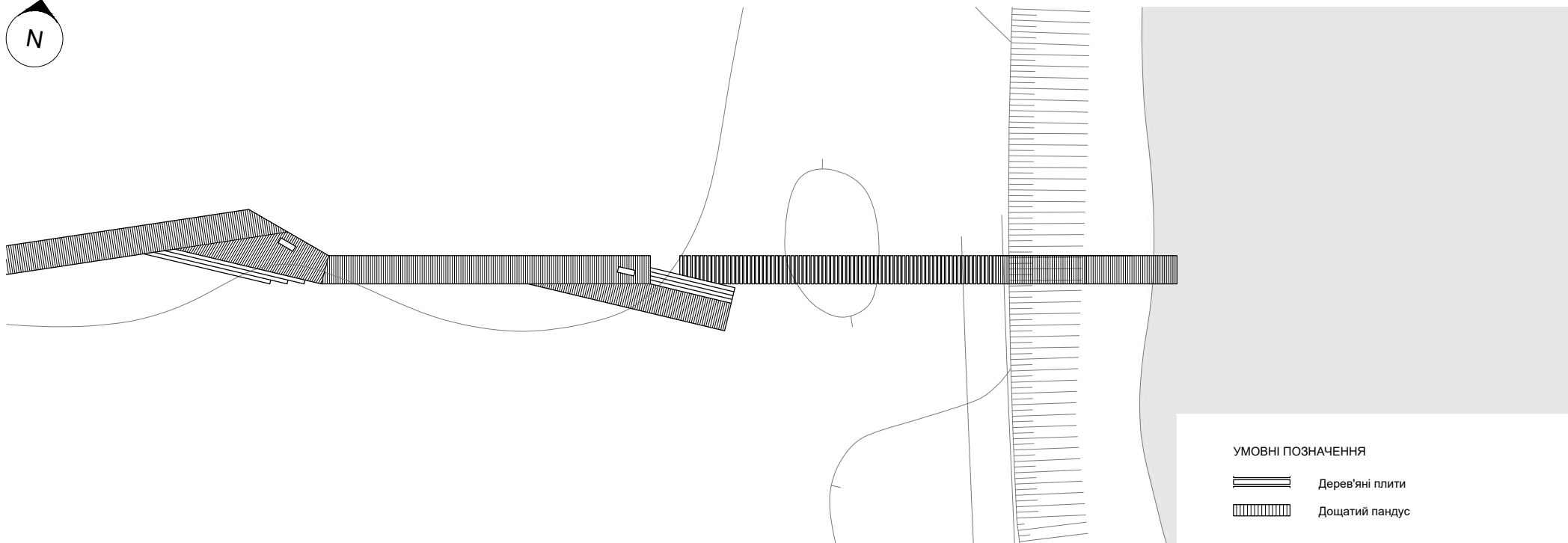
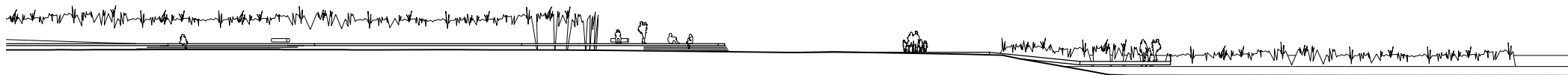

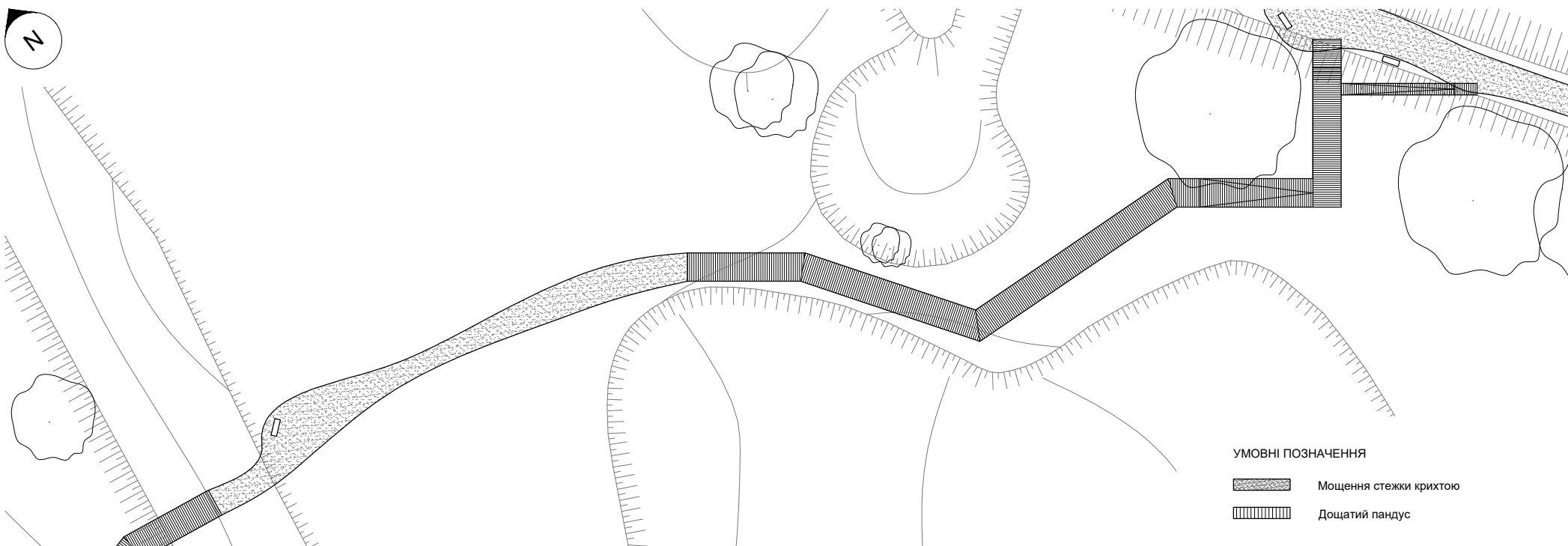
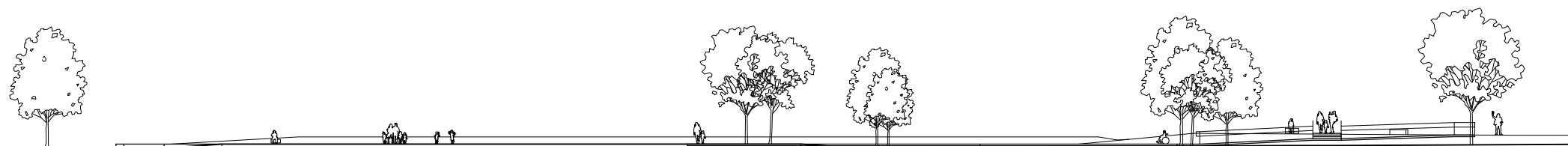
УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

- Дерев'яні плити
- Дощатий пандус

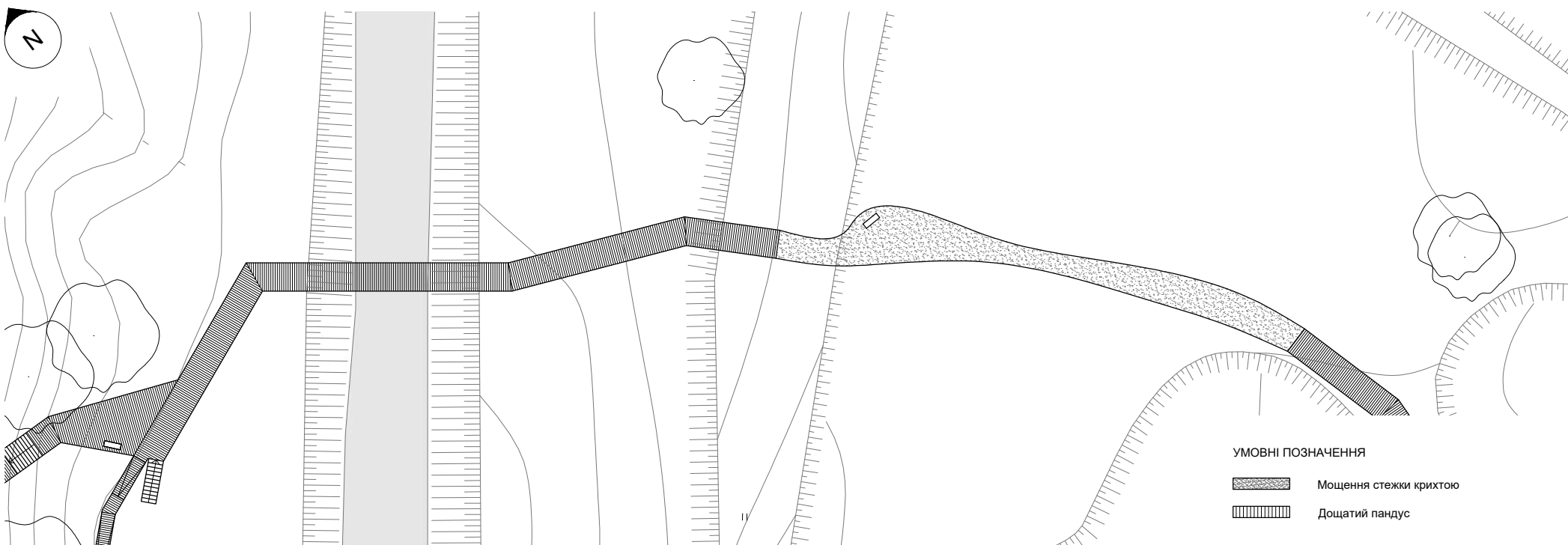
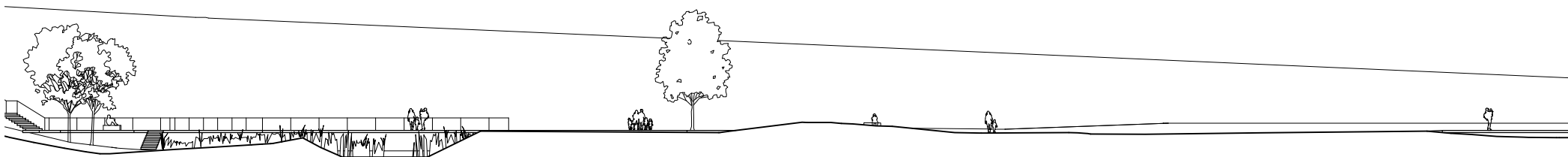

**Оглядовий майданчик на висоті:
нове життя історичного виду на місто**

Цей оглядовий майданчик розташований на висоті, звідки відкривається один із найвідоміших і найвпізнаваніших краєвидів Луцька. Сьогодні він, на жаль, мало відвідуваний через незатишний стан і відсутність зручної інфраструктури. Проте в межах нового проєкту цей майданчик стане не лише комфортним входом на екологічну стежку, а й потужною точкою тяжіння.

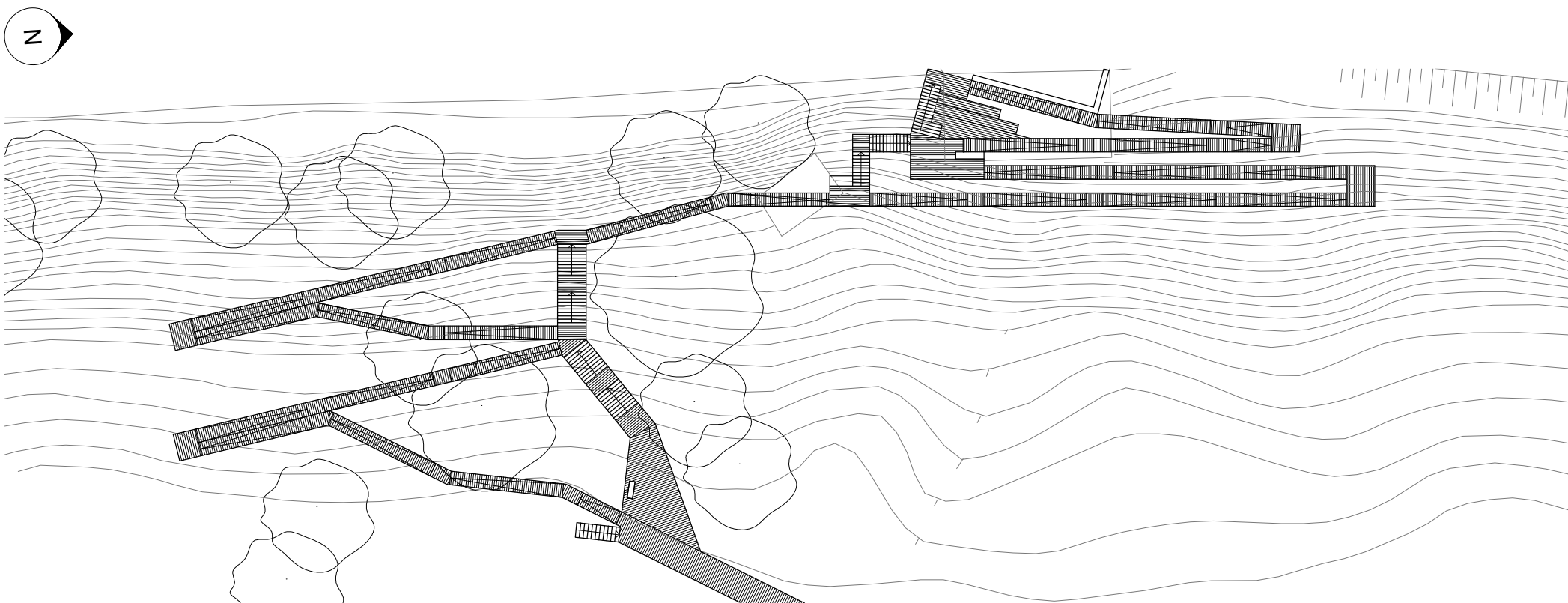
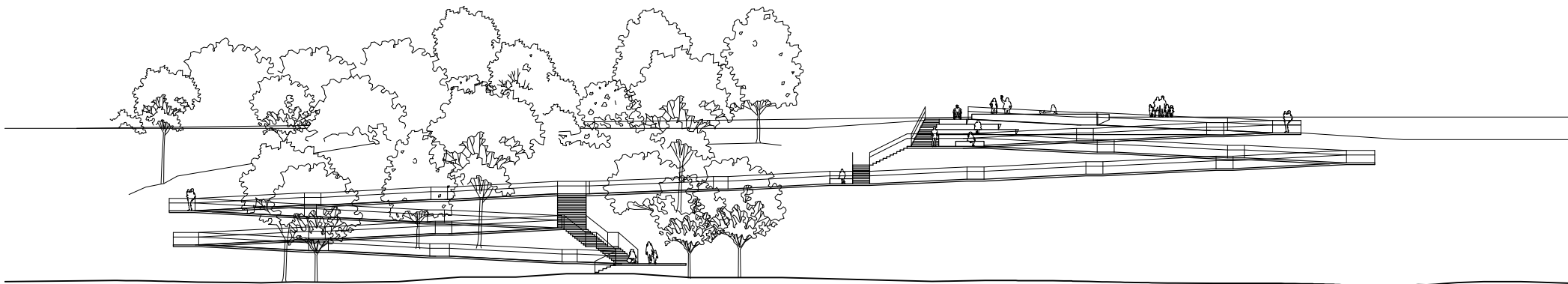
Особливістю нового рішення є інтеграція довгої рампи, яка забезпечить доступ для маломобільних груп населення, батьків із візочками та велосипедистів. Ця рампа виконуватиме не лише функціональну, а й естетичну роль: вона буде виготовлена з оцинкованого металу, що забезпечить довговічність конструкції та візуальну легкість.

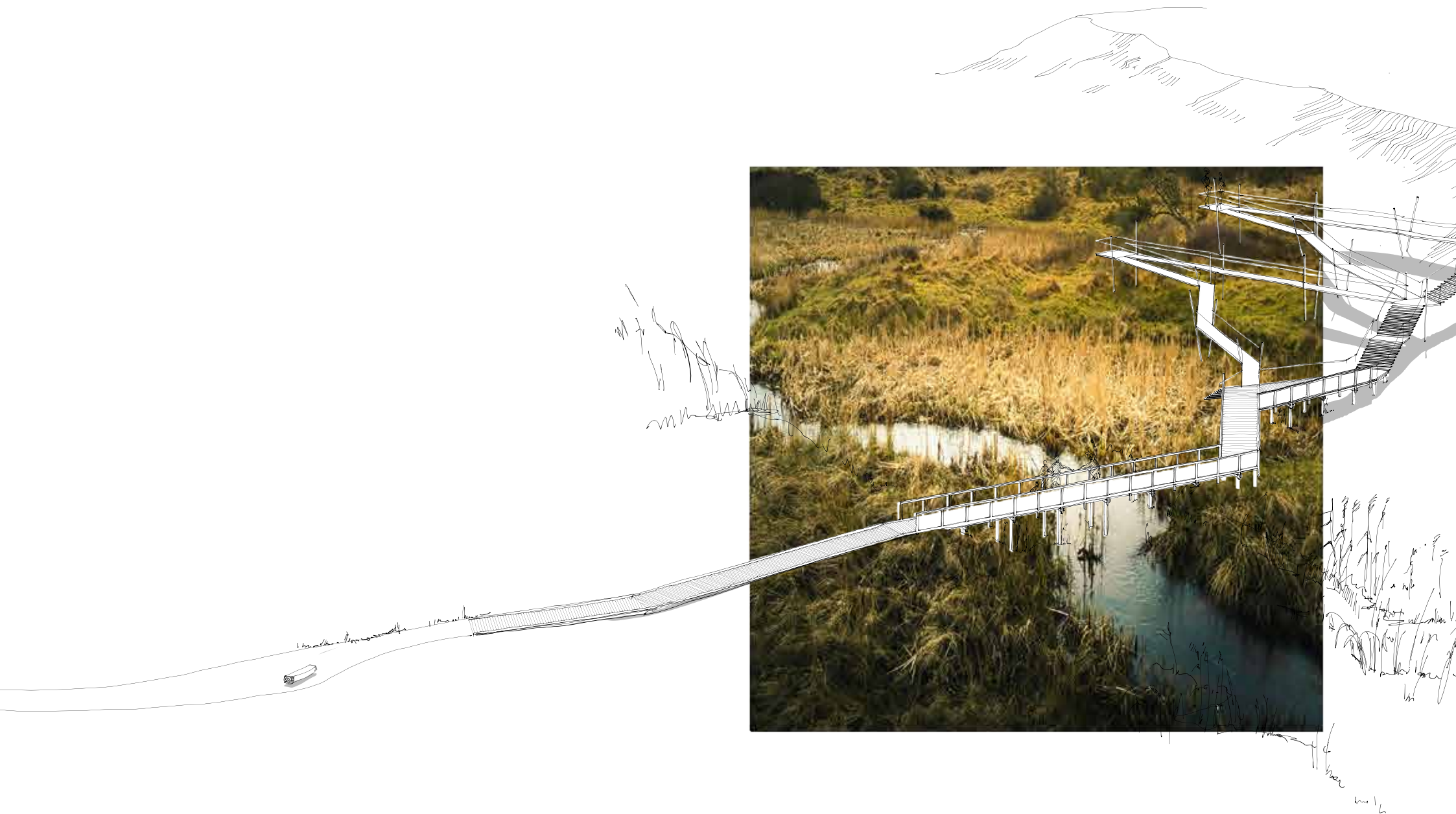
Рампа проходить через різні рівні, утворюючи серію терас, що перетворюються на окремі видові майданчики. Кожна така тераса стане своєрідною зупинкою на маршруті, де відвідувачі зможуть зупинитися, помилуватися краєвидами, сфотографувати місто чи навіть відпочити. Це рішення дозволить зробити підйом не лише зручним, а й цікавим, перетворивши його на окрему атракцію.

Ключові особливості майданчика:

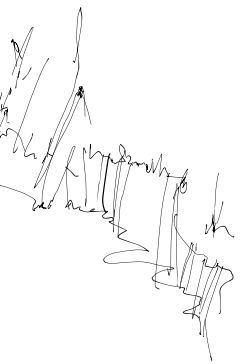
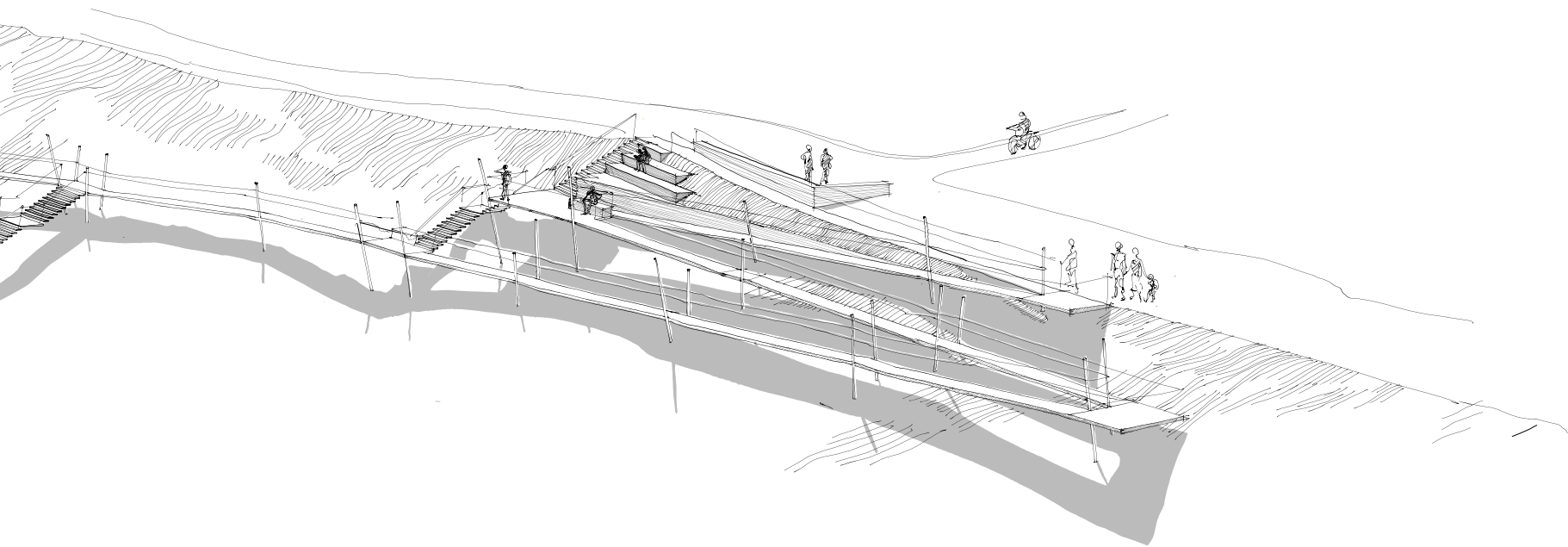
1. Сучасна естетика та довговічність: завдяки оцинкованому металу конструкція виглядає сучасно й витримує вплив погодних умов.
2. Доступність для всіх: рампа забезпечує інклюзивний доступ для відвідувачів із різними потребами.
3. Кроки до сталого туризму: можливість популяризації історичних видів та новий поштовх для туристичної активності.
4. Трансформація підходу до висоти: замість складного підйому — плавний маршрут із точками для відпочинку й насолоди природою.

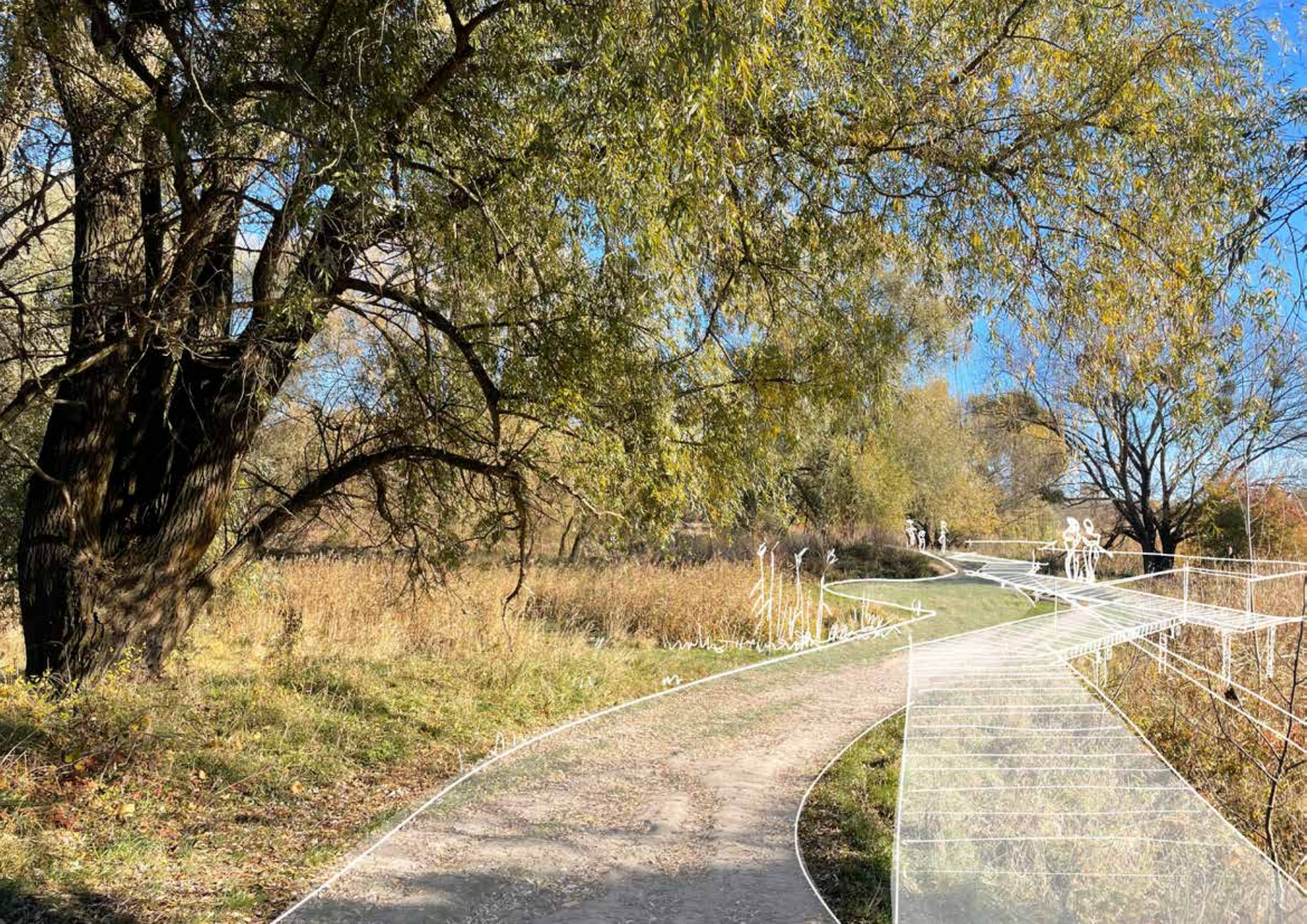

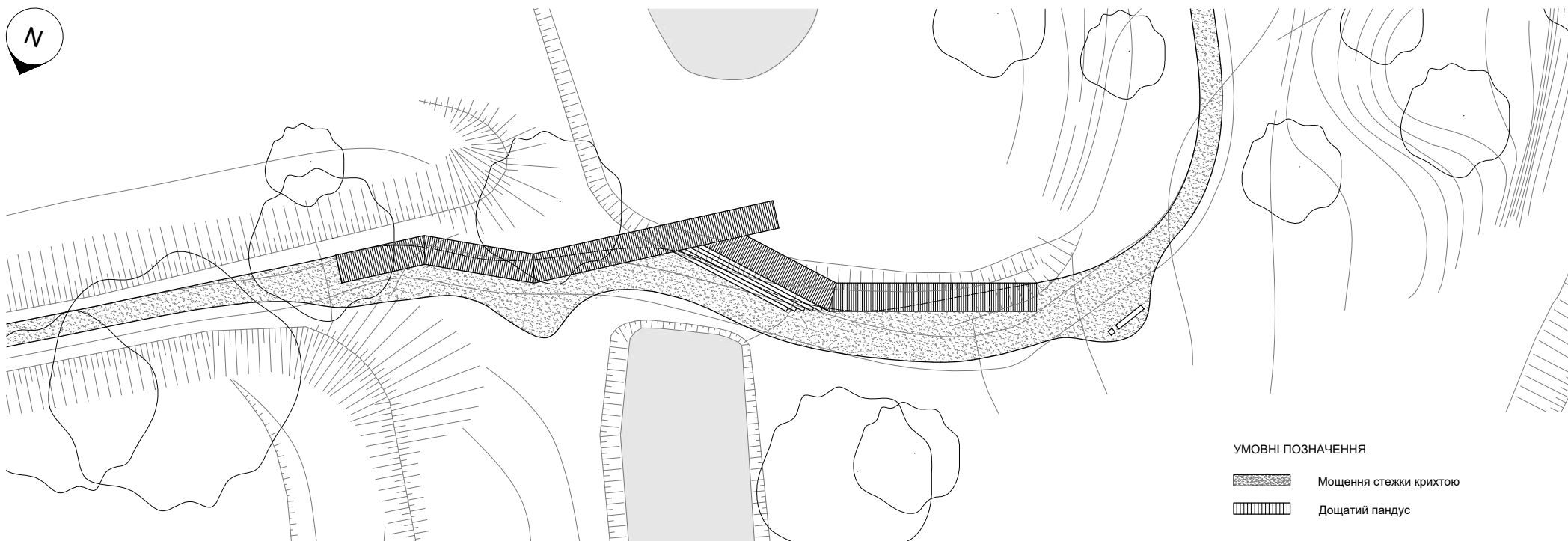
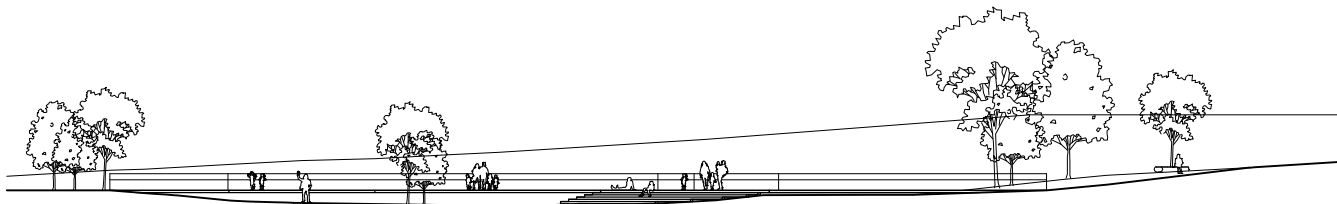

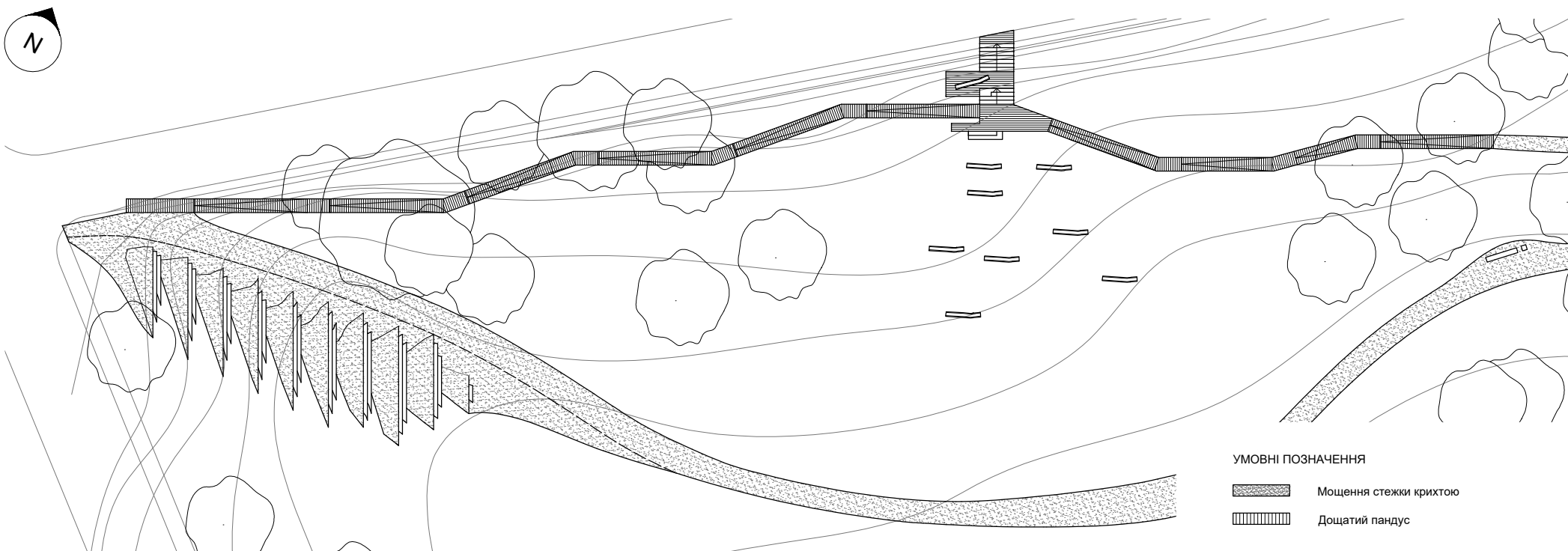
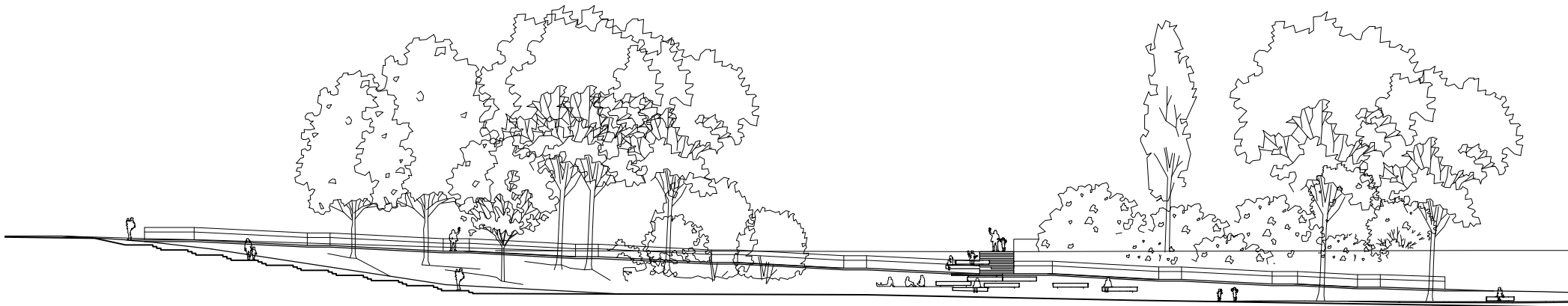
УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

- Мощення стежки крихтою
- Дощатий пандус

Деревина максимально широко використовується на усій протяжності стежки. Зокрема, у конструкції сходів, де сходи виготовлені з інпрегнованих шпал.

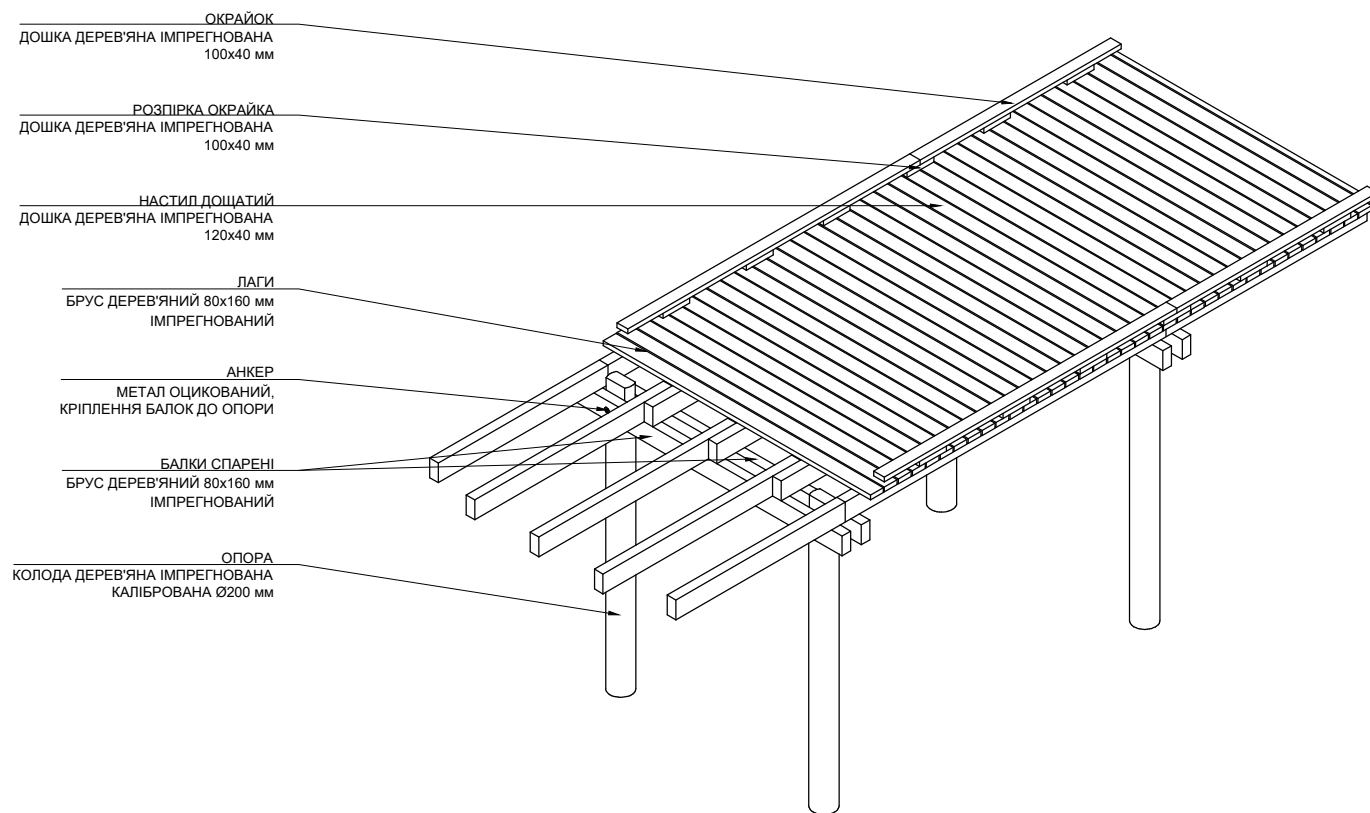
Каскад колод-лавок при вході до парку утворює міні-амфітеатр. Який в той же час може бути як ігровим майданчиком, так і місцем відпочинку. Це заохотить використання парку, сприятиме інтеграції мешканців навколишніх кварталів.

Також уздовж усього маршруту, на вузлових точках і видових місцях такі ж є колоди-лавки. Проста і екологічна конструкція допоможе ненав'язливо вписатися у середовище, та додасть комфорту при прогулянках.

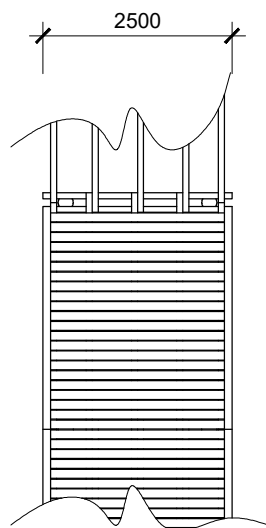
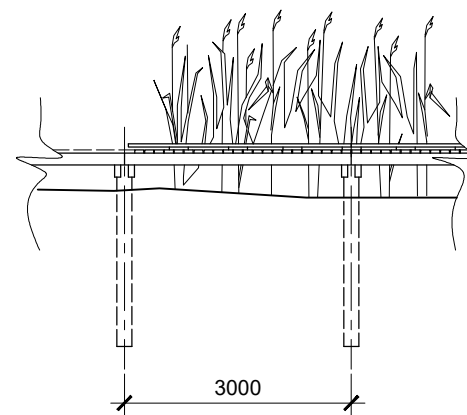
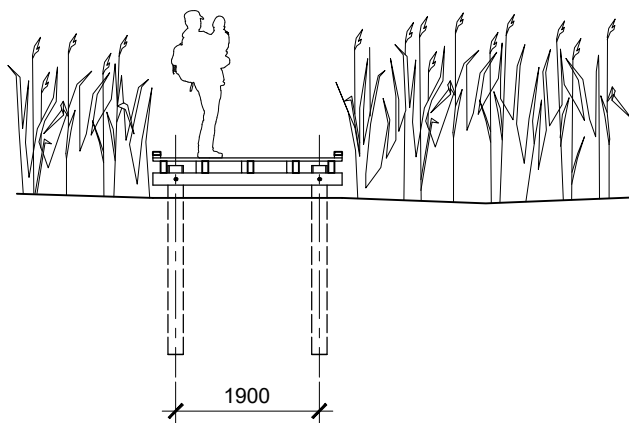
приклад конструкції сходів у парку.
основний матеріал - дерев'яні шпали
На фото: деталь приватного саду, Брно,
автор - Atelier Partero s. r. o.

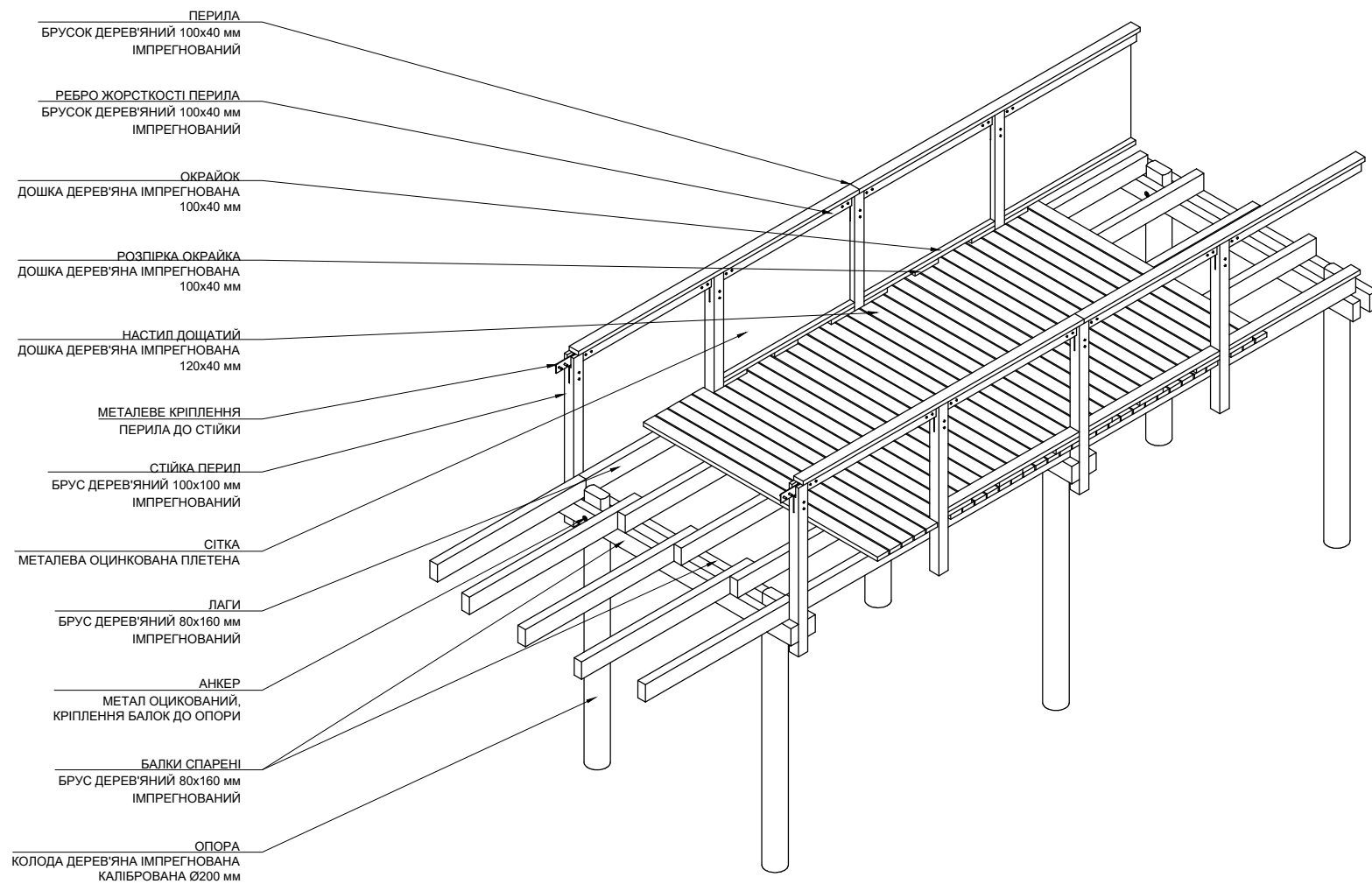

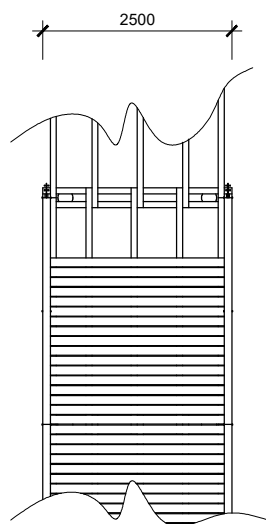
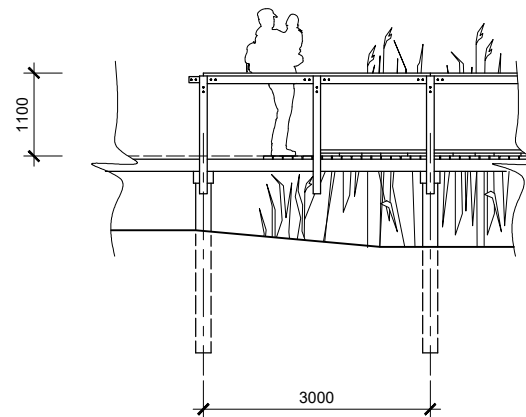
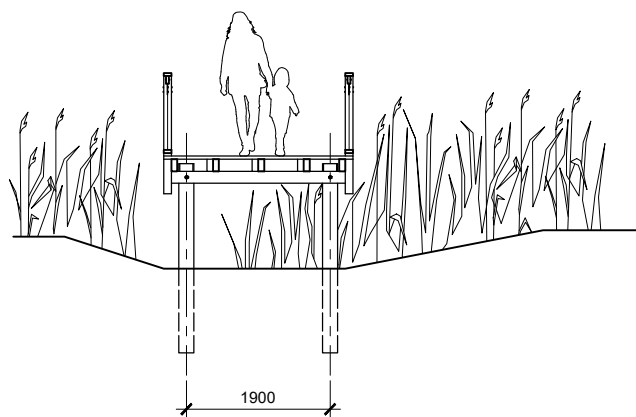

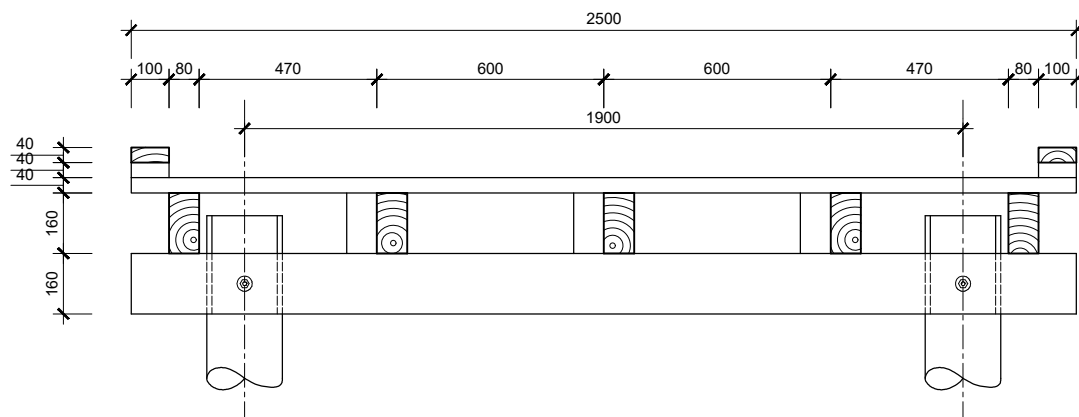
Остаточні розміри конструкції стежки,
протяжність та місце її розташування - згідно документації
на наступних стадіях проектування.
Остаточні розміри деталей
- згідно конструктивних розрахунків
з врахуванням навантаження та захисту матеріалів
від вологості та шкідників.

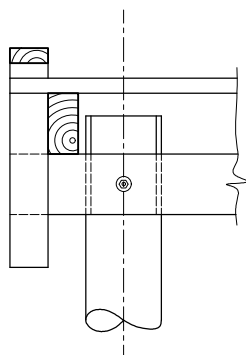

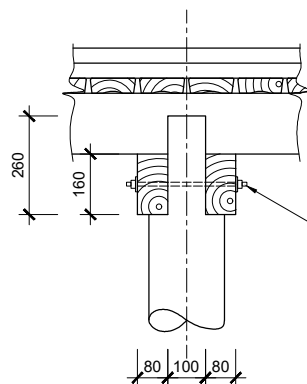
Остаточні розміри перил,
протяжність та місця їх розташування - згідно документації
на наступних стадіях проектування.
Остаточні розміри деталей
- згідно конструктивних розрахунків
з врахуванням навантаження та захисту матеріалів
від волого та шкідників.

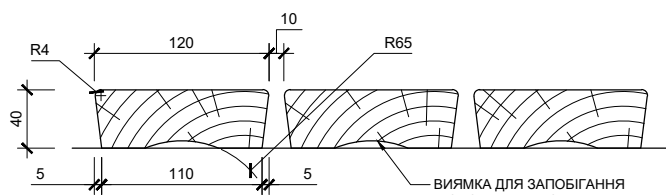
Деталь 1. Несуча конструкція дощатого настилу

Деталь 2. Кріплення балок до опор

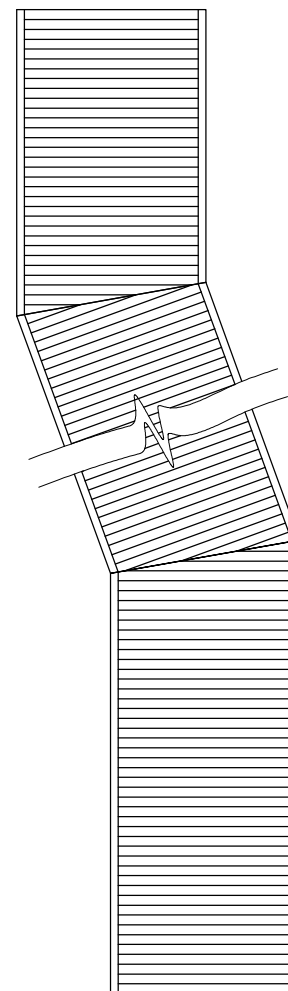

АНКЕР ОЦИНКОВАНИЙ
СІЧЕННЯ -
ВІДПОВІДНО ДО КОНСТРУКТИВНИХ РОЗРАХУНКІВ

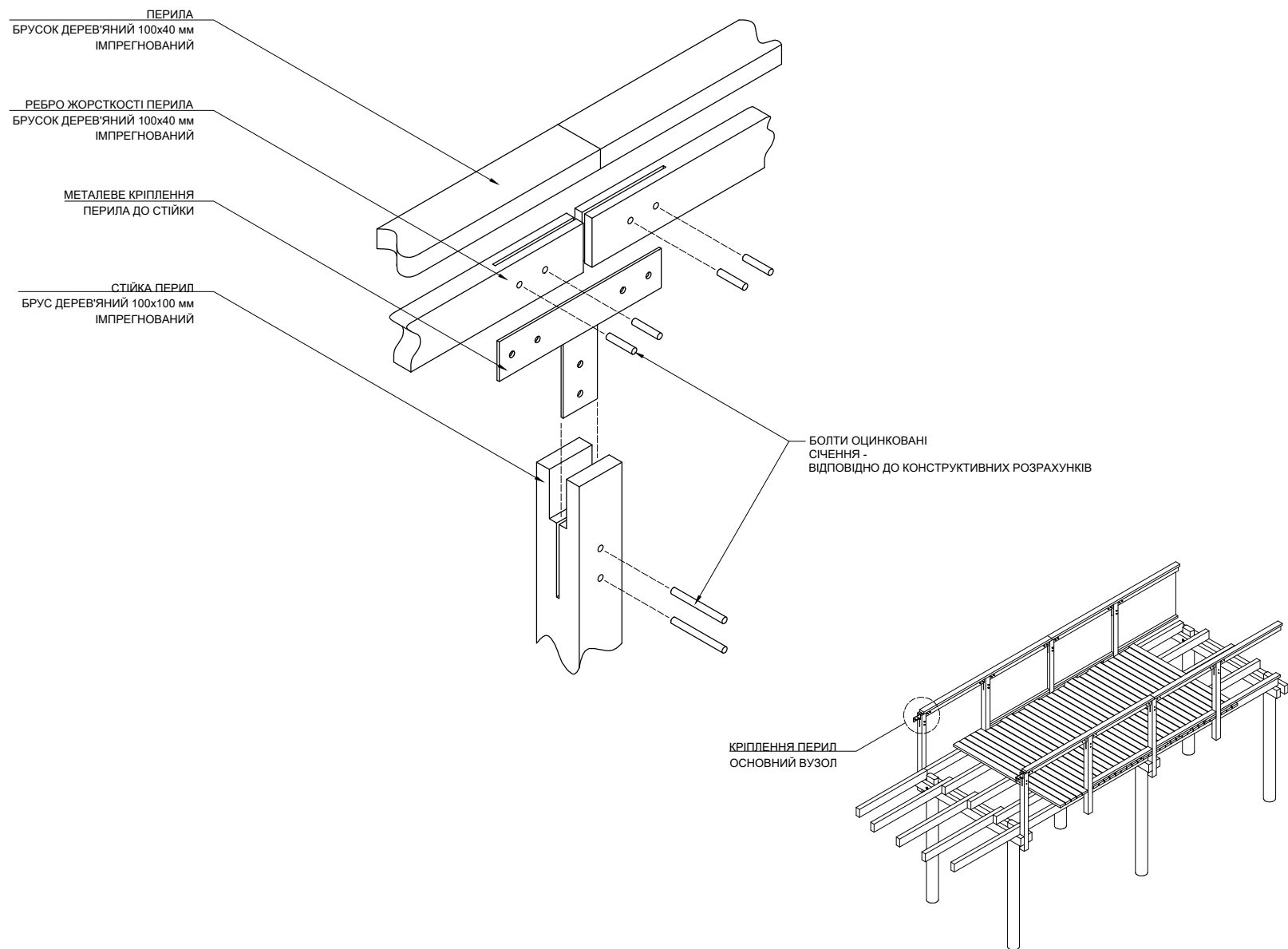
Деталь 3. Профіль дощатого настилу

Остаточні розміри конструкції стежки,
протяжність та місце її розташування - згідно документації
на наступних стадіях проектування.
Остаточні розміри деталей
- згідно конструктивних розрахунків
з врахуванням навантаження та захисту матеріалів
від вологи та шкідників.

Деталь 4. Принцип стикування
дощатого настилу
на вигинах стежки

Автор проєкту - Володимир Цапук,
cosmos creative group

За підтримки:

Управління туризму та промоції міста Луцької міської ради
та програми Європейського Союзу House of Europe

ЛУЦЬКА
МІСЬКА
РАДА

HOUSE
OF
EUROPE

